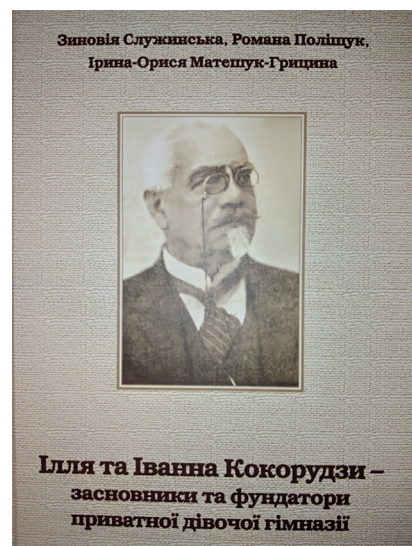

СЛУЖИНСЬКА ЗИНОВІЯ, ПОЛІЩУК РОМАНА, МАТЕШУК-ГРИЦИНА ІРИНА-ОРИСЯ. ІЛЛЯ ТА ІВАННА КОКОРУДЗИ – ЗАСНОВНИКИ І ФУНДАТОРИ ПРИВАТНОЇ ДІВОВОЇ ГІМНАЗІЇ. ЛЬВІВ: НАУКОВЕ ТОВАРИСТВО ІМ. ШЕВЧЕНКА, ГАЛИЦЬКА ВИДАВНИЧА СПІЛКА, 2017. – 694 С.

Жертовність, професійність, майстерність учителів, виховання з учнів порядних, освічених, національно свідомих, гуманних людей – це основа розвитку суспільства в майбутньому. Тому особливо актуальною є книга Служинської Зиновії, Поліщук Романи, Матешук-Грицини Ірини-Орисі «Ілля та Іванна Кокорудзи – засновники і фундатори приватної дівочої гімназії». Це унікальне видання про історію шкільництва в Галичині, дівочу гімназію УПТ «Рідна школа» ім. Іллі та Іванни Кокорудзів, директорів, учителів, репресії та опір учениць СШ № 5.

Книга складається з XVIII розділів. I розділ присвячений історії шкільництва в Галичині, зокрема зазначено етапи розвитку шкільництва в Галичині. У гаслі «Шлях до створення приватних освітніх установ» (автори – Зиновія Служинська та Олександра Грушинська) наведено цитату з виступу о. Йосифа Заячківського на перших загальних зборах товариства «Просвіта» у Львові 8 грудня 1868 р. про необхідність «повести дальше діло просвіти народу». У першому розділі є цінні виписки з енциклопедій, вірші гімназисток (Міри Гармаш, Лариси Мурович, Ірини Сенік). II розділ – це унікальні матеріали про історію приватної гімназії «Рідної школи» УПТ ім. Іллі та Іванни Кокорудзів у Львові, які зібрали Стефанія Юсько та Теодозія Ключас, а опрацювала Зиновія Служинська, а також відомості щодо відродження школи. III розділ розповідає про фундаторів дівочої гімназії – Іллю Кокорудзу, Іванну Чачковську та їхні родини. Просвітницький діяч Степан Шах про Іллю Кокорудза писав: «...останній традиційний галицький патріот XIX ст., що ціле життя щадив на це, щоб опісля віддати заощаджений гріш своїй вбогій спільноті». Аналіз діяльності Іллі Кокорудза як науковця, дійсного члена ЕТШ, просвітянина і педагога зробили Зиновія та Олександра Служинські, Олександра Грушинська. Цінними є наведені пам'ятна таблиця голів УПТ «Рідна школа», Родовід Кокорудзів і Вавриків (автор – Олександра Грушинська), матеріали про родину Чачковських (автор – Іван Драбчук), спогади Орисі Матешук про о. Володимира Слоневського та спогади Ждана Ваврика. Директорам, професорам, учителям гімназії присвячений IV розділ книги. Захоплюючими є розповіді про директора Івана Винара, директора, професора математики і фізики, наукового працівника Володимира Адріановича, директора дівочої гімназії УПТ «Рідна школа», члена НТШ Омеляна Терлецького, учителя ритміки і танцю Василя Авраменка, історика, бібліографа, архівіста, дійсного члена НТШ Богдана Барвінського, математика, фізика, опікуна бурси УПТ Володимира Білінського, учителя рисунка, художника-монументаліста Юліана Буцманюка, учительку математики і фізики Дарію Вергановську-Винників, радника Львівської консисторії, катехита о. Теофіла Горникевича, викладача і декана Львівської консерваторії Іларіона Гриневецького, катехита о. Євгена Громницького, викладача релігії о. Омеляна Горчинського, катехита о. Івана Ждана, викладача історії та французької мови Валентину Завадську, математика, доктора філософії, дійсного члена НТШ Івана-Мирона Зарицького, учителя природознавства Петра Кордубу, учителя української мови, доцента Петра Кострубу, учителя, письменника, політично-громадського діяча Антіна Крушельницького, учителя польської мови Івана Крушельницького, викладача мови Миколу Ластовецького, учителя української та німецької мов, письменника, журналіста Миколу Матвіїва-Мельника, учи-

теля ботаніки, дійсного члена НТШ Миколу Мельника, учителя української мови Григорія Микитея, вчителя стенографії, викладача української мови Олександра Панейка, учителя математики та фізики Євгенію Петрик-Храпливу, учителя української мови, дійсного члена НТШ, письменника та літературознавця Володимира Радзикевича, референта шкільної ради, викладача української та німецької мов Юрія Рудницького, учительку ручних робіт Савину-Єлизавету Сидорович, учителя математики, дійсного члена НТШ Івана Сітницького, доктора філософії, класичного філолога, дійсного члена НТШ Михайла Соневицького, учителя танців, ритміки, руханки Оксану Суховерську, класичного філолога, професора, почесного члена НТШ Михайла Тершаковця, славіста, україніста, літературознавця, музикознавця Мирона Федоровича. Алфавітний список гімназисток від 1934 до 1939 років подано у V розділі. Дуже вдало описано соціальну та психологічну характеристику мікросередовища приватної дівочої гімназії 1928-1939 років (автори – Зиновія Служинська й Олександра Грушинська). Директорам і вчителям СШ № 5 присвячено VI розділ книги. Сумні спогади випускниць про ліквідацію дівочої гімназії містить VII розділ. Тут і матеріали про особливості середньої освіти після 1945 року (Ліда Шевчук-Боровець, Стефа Маців-Балагутрак, Галина Убога, Юлія Кузьма, Ірина (Орися) Грицина-Матешук, Ждан Ваврик, Юлія Бордун-Островська), і про долю української інтелігенції Західної України (Олена Надрага, Богдан Надрага, Зиновія Служинська, Мирослава Жишкович-Пашук, Костянтин Малиновський, Леся Матешук-Вацеба). Цікаві розповіді про випуски 1951 – 1956 років містять VIII – XIV розділи. Серед цих розділів особливим є XII, який присвячений «зоряному цвіту» СШ № 5 – визначному педагогу Саноцькій Христині Іванівні (автор – Володимир Стасенко) та члену спілки художників України Ірині Карпинець (автори – Лідія Садова та Роман Яців). Репресіям та опору учениць СШ № 5 присвячено XV розділ. Неможливо без захоплення, зворушення і сліз читати про опір учнівської молоді московсько-більшевицькому режиму (1945-1948), зустріч за колючим дротом, спогад з в'язниці (автор – Ірина-Орися Грицина-Матешук), про репресії та терор (автор – Володимир Лига), матеріали Лідії Садової, Зиновії Служинської, Михайла Пишного. Вісімнадцятому ювілею школи ім. Іллі та Іванни Кокорудзів присвячено XVI розділ.

Як слушно зауважила Зиновія Служинська: «Пам'ять об'єднує покоління, яке відійшло, із сьогоднішнім і прийдешнім. Аби пам'ять зберегти та примножити, необхідно написати спогади». Рецензована книга містить спогади та враження колишніх учениць дівочої приватної гімназії про її фундаторів і вчителів. Важко переоцінити значення унікальної книги в освіті та національному вихованні. Буде корисною для широкого загалу вчителів, викладачів, учених, усіх, кому небайдуже майбутнє українського суспільства.

Василь Ковалишин